Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

23. april 2026 * [i]

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerkreditaftaler – direktiv 2008/48/EF – artikel 3, litra j) – artikel 10, stk. 2, litra f) – begrebet »debitorrente« – begrebet »udnyttede kreditmuligheder« – artikel 3, litra g) – begrebet »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« – opkrævning af renter af et beløb svarende til kreditomkostninger – forsikringspræmie«

I sag C-744/24,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Rejonowy we Włodawie (retten i første instans i Włodawa, Polen) ved afgørelse af 20. september 2024, indgået til Domstolen den 24. oktober 2024, i sagen

P.W.

mod

Bank Polska Kasa Opieki

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. Schalin, og dommerne M. Gavalec og Z. Csehi (refererende dommer),

generaladvokat: L. Medina,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– P.W. ved adwokat A. Bieniek,

– Bank Polska Kasa Opieki S.A. ved radca prawny A. Cudna-Wagner og adwokat B. Miąskiewicz,

– den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

* Processprog: polsk.

– Europa-Kommissionen ved P. Kienapfel, P. Ondrůšek og M. Owsiany-Hornung, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, litra j), og artikel 10, stk. 2, litra f) og g), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT 2008, L 133, s. 66), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2021/2167 af 24. november 2021 (EUT 2021, L 438, s. 1) (herefter »direktiv 2008/48«), sammenholdt med effektivitetsprincippet samt artikel 3, stk. 1 og 2, artikel 4, stk. 1, og artikel 5 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).

2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem forbrugeren P.W. og banken Bank Polska Kasa Opieki S.A. (herefter »banken«) vedrørende betalingen af en fordring, der følger af en aftale om forbrugerkredit.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 93/13

3 Artikel 1, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.«

4 Dette direktivs artikel 3 fastsætter:

»1. Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.

2. Et kontraktvilkår anses altid for ikke at have været genstand for individuel forhandling, når det er udarbejdet på forhånd, og forbrugeren derved ikke har haft nogen indflydelse på indholdet, navnlig i forbindelse med en standardkontrakt.

[...]«

5 Nævnte direktivs artikel 4 har følgende ordlyd:

»1. Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne, jf. dog artikel 7.

2. Vurderingen af, om kontraktvilkårene er urimelige, omfatter hverken definitionen af aftalens hovedgenstand eller overensstemmelsen mellem pris og varer eller mellem tjenesteydelser og betalingen herfor, for så vidt disse vilkår er affattet klart og forståeligt.«

6 Artikel 5 i direktiv 93/13 er affattet således:

»I de aftaler, hvor alle eller nogle af de vilkår, der tilbydes forbrugeren, er i skriftlig form, skal disse vilkår altid være udarbejdet på en klar og forståelig måde. Hvis der opstår tvivl om et kontaktvilkårs betydning, gælder den fortolkning, som er mest gunstig for forbrugeren. Denne fortolkningsregel gælder ikke i forbindelse med de procedurer, der er fastsat i artikel 7, stk. 2.«

Direktiv 2008/48

7 19., 31. og 43. betragtning til direktiv 2008/48 fastsætter:

»(19) For at forbrugerne sættes i stand til at træffe beslutning på et kvalificeret grundlag, bør de, før kreditaftalen indgås, modtage fyldestgørende oplysninger, som de kan tage med sig og overveje, om betingelserne og omkostningerne vedrørende kreditten og om deres forpligtelser. For at sikre størst mulig gennemskuelighed og sammenlignelighed tilbuddene imellem bør sådanne oplysninger til forbrugerne navnlig omfatte de årlige omkostninger i procent [(ÅOP)] forbundet med kreditten og beregnet på samme måde i hele Fællesskabet. Da [ÅOP] på dette stadium kun kan angives via et eksempel, bør eksemplet være repræsentativt. [...]

[…]

(31) For at forbrugeren kan kende sine rettigheder og forpligtelser i henhold til kreditaftalen, bør alle nødvendige oplysninger være angivet klart og koncist i aftalen.

[...]

(43) […] På trods af, at der ved [Rådets direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit (EFT 1987, L 42, s. 48)] blev fastsat en fælles matematisk formel for beregning af de årlige omkostninger i procent, er det stadig ikke muligt fuldt ud at sammenligne de årlige omkostninger i procent i hele Fællesskabet. I de enkelte medlemsstater inddrages forskellige omkostningsfaktorer i beregningen. Nærværende direktiv bør derfor klart og udtømmende fastsætte de samlede omkostninger i forbindelse med en forbrugerkredit.«

8 Artikel 1 i direktiv 2008/48 med overskriften »Formål« er affattet således:

»Dette direktiv har til formål at harmonisere visse aspekter af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om aftaler om forbrugerkredit.«

9 Dette direktivs artikel 3 med overskriften »definitioner« bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

g) »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«: alle omkostninger, herunder renter, provision, afgifter, og enhver anden form for honorar, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer; omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen, navnlig forsikringspræmier, medregnes også, såfremt indgåelsen af aftalen om tjenesteydelser desuden er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå kreditten på de annoncerede vilkår og betingelser

h) »samlet beløb, der skal betales af forbrugeren«: summen af det samlede kreditbeløb og de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten

i) »[ÅOP]«: de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten udtrykt i procent pr. år af det samlede kreditbeløb, eventuelt omfattende de omkostninger, der er nævnt i artikel 19, stk. 2

j) »debitorrente«: den rentesats udtrykt i en fast eller variabel procentsats, der anvendes på årsbasis på de udnyttede kreditmuligheder

[...]

l) »samlet kreditbeløb«: loftet for eller summen af alle beløb, der stilles til disposition i henhold til en kreditaftale

[...]«

10 Nævnte direktivs artikel 10 med overskriften »Oplysninger, der skal angives i kreditaftalen« foreskriver:

»1. En kreditaftale udarbejdes på papir eller på et andet varigt medium.

Alle aftaleparter skal have et eksemplar af kreditaftalen. Denne artikel berører ikke eventuelle nationale regler vedrørende gyldig indgåelse af kreditaftaler, der er i overensstemmelse med fællesskabsretten.

2. Kreditaftalen skal klart og koncist angive:

[...]

d) det samlede kreditbeløb og betingelserne for at udnytte kreditmuligheden

[...]

f) debitorrenten, betingelserne for anvendelsen af debitorrenten og et eventuelt indeks eller en eventuel referencesats, der skal anvendes på den oprindelige debitorrente, samt tidspunkter, betingelser og procedurer for ændring af debitorrenten; hvis der anvendes forskellige debitorrenter under forskellige omstændigheder, angives de nævnte oplysninger med hensyn til alle de relevante debitorrenter

g) [ÅOP] og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, beregnet på tidspunktet for indgåelse af kreditaftalen; alle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats, angives

[...]«

11 Artikel 19 i direktiv 2008/48 med overskriften »Beregning af [ÅOP]« bestemmer følgende i stk. 1 og 2:

»1. [ÅOP], som på årsbasis svarer til nutidsværdien af alle fremtidige eller eksisterende forpligtelser (udnyttede kreditmuligheder, tilbagebetalinger og omkostninger), der er aftalt mellem kreditgiveren og forbrugeren, beregnes ud fra den matematiske formel i bilag I, del I.

2. Ved beregningen af de årlige omkostninger i procent bestemmes de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten, bortset fra andre omkostninger, som forbrugeren skal betale i forbindelse med misligholdelse af en af de forpligtelser, der er fastsat i kreditaftalen, og de omkostninger ud over købsprisen, som forbrugeren skal betale i forbindelse med køb af varer eller tjenesteydelser, uanset om transaktionen foretages kontant eller på kredit.

Omkostningerne ved forvaltningen af en konto til registrering af både betalingstransaktioner og udnyttelse af kreditmuligheden, omkostningerne ved anvendelse af et betalingsmiddel i forbindelse med både betalingstransaktioner og udnyttelser af kreditmuligheden og andre omkostninger i forbindelse med betalingstransaktioner skal indgå i de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten, medmindre det ikke er obligatorisk at åbne kontoen, og omkostningerne i forbindelse med kontoen klart er angivet separat i kreditaftalen eller i en eventuel anden aftale, der er indgået med forbrugeren.«

12 Dette direktivs artikel 22 med overskriften »Harmonisering og direktivets ufravigelige karakter« fastsætter:

»1. I det omfang dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv. Artikel 16a, stk. 3, og 4, er dog ikke til hinder for, at medlemsstaterne opretholder eller indfører strengere bestemmelser for at beskytte forbrugerne.

[...]

3. Medlemsstaterne sikrer endvidere, at de bestemmelser, som de vedtager til gennemførelse af dette direktiv, ikke kan omgås ved den måde, aftalerne udformes på, f.eks. ved at lade udnyttelse af kreditmuligheder eller kreditfaciliteter, der falder ind under dette direktivs anvendelsesområde, indgå i kreditaftaler, hvis art eller formål vil gøre det muligt at undgå anvendelsen af dette direktiv.

[...]«

13 Del I i bilag I til nævnte direktiv er sålydende:

»[...]

Grundligningen, som bestemmer [ÅOP], sætter på årsbasis lighedstegn mellem den samlede nutidsværdi af udnyttede kreditmuligheder og den samlede nutidsværdi af tilbagebetalinger og betalinger af omkostninger […]«

Polsk ret

Lov om den civile lovbog

14 Artikel 385[1], stk. 1, i ustawa Kodeks cywilny (lov om den civile lovbog) af 23. april 1964 har følgende ordlyd i den version, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (Dz. U. af 2022, pos. 1360):

»Vilkår i en forbrugeraftale, som ikke har været genstand for en individuel forhandling, er ikke bindende for forbrugeren, hvis de fastsætter dennes rettigheder og pligter på en måde, som er i strid med god forretningsskik, og åbenbart tilsidesætter den pågældendes interesser (ulovlige kontraktvilkår). Denne bestemmelse berører ikke vilkår, som fastsætter parternes hovedydelser, herunder prisen eller vederlaget, hvis de er entydigt formuleret.«

Lov om forbrugerkredit

15 Ustawa o kredycie konsumenckim (lov om forbrugerkredit) af 12. maj 2011 (Dz. U. 2011, nr. 126, pos. 715) gennemførte direktiv 2008/48 i den polske retsorden.

16 Denne lovs artikel 5, nr. 6, 6a og 10, i den version, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »lov om forbrugerkredit«), er affattet således:

»(6) »Samlede omkostninger i forbindelse med kreditten« – alle omkostninger, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, herunder:

a) renter, gebyrer, provisioner, afgifter og marginer, som kreditgiveren har kendskab til, og

b) omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser, navnlig forsikringer, såfremt disse skal betales for at opnå kreditten eller for at opnå den på de tilbudte vilkår,

bortset fra notarialgebyrer, som afholdes af forbrugeren

(6a) »renteuafhængige kreditomkostninger« – alle omkostninger, som afholdes af forbrugeren i forbindelse med forbrugerkreditaftalen, med undtagelse af renter

[…]

(10) »debitorrente« – den rentesats udtrykt i en fast eller variabel procentsats, der anvendes på årsbasis på de udnyttede kreditmuligheder.«

17 Nævnte lovs artikel 30 foreskriver:

»1. Forbrugerkreditaftalen skal præcisere:

[...]

6) debitorrenten, betingelserne for anvendelse af denne sats samt perioder, betingelser og procedurer for ændring af rentesatsen, herunder angivelse af indekset eller referencesatsen, hvis det finder anvendelse på den oprindelige debitorrente; hvis forbrugerkreditaftalen indeholder forskellige rentesatser, skal disse oplysninger gives for alle gældende rentesatser i aftalens løbetid

[...]«

18 Artikel 45, stk. 1, i lov om forbrugerkredit bestemmer:

»I tilfælde af kreditgiverens tilsidesættelse af artikel 29, stk. 1, artikel 30, stk. 1, nr. 1-8, 10, 11, 14-17, artikel 31-33, artikel 33a og artikel 36a-36c skal forbrugeren efter at have afgivet en skriftlig erklæring til kreditgiveren tilbagebetale kreditten uden renter og andre kreditomkostninger, som kreditgiveren har til gode, inden for den frist og på den måde, der er fastsat i aftalen.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

19 Den 26. maj 2022 indgik P.W. og banken en aftale om forbrugerkredit på grundlag af en standardaftale. Kontraktvilkårene var ikke genstand for individuel forhandling mellem P.W. og banken. Den forbrugerkredit, som P.W. tegnede, udgjorde 150 000 polske złoty (PLN) (ca. 34 400 EUR). Heraf betalte P.W. reelt 133 214,92 PLN (ca. 30 550 EUR), mens de resterende 16 785,08 PLN (ca. 3 850 EUR) skulle betale en såkaldt »frivillig« kreditforsikring, der blev betegnet som frivillig. Tegningen af denne frivillige forsikring blev mødt af en nedsat rentesats på kreditten.

20 Det samlede beløb, som P.W. skulle tilbagebetale, udgjorde 207 073,53 PLN (ca. 47 500 EUR), og i henhold til kreditaftalens artikel 6, stk. 1, var de samlede omkostninger ved kreditten 73 858,61 PLN (ca. 16 950 EUR). Dette beløb omfattede renter for 57 073,53 PLN (ca. 13 100 EUR) samt den i foregående præmis nævnte forsikringspræmie for 16 785,08 PLN (ca. 3 850 EUR). Rentesatsen udgjorde 8,49% årligt (inklusive en basisrente på 4,36% og en margin på 4,13%). Denne rentesats blev anvendt på det beløb, som P.W. rent faktisk havde betalt til opfyldelse af aftalen, med tillæg af forsikringspræmien. De i kreditaftalen anførte ÅOP var 12,57%. Aftalens varighed var fastsat til 96 måneder.

21 Ved skrivelse af 18. august 2023 sendte P.W. i medfør af artikel 45, stk. 1, i lov om forbrugerkredit en erklæring til banken for at være begunstiget af den såkaldte »gratis kredit«-sanktion. Ifølge denne forbruger tilsidesatte banken bl.a. sine forpligtelser ved den upræcise fastlæggelse af grundlaget for renteberegningen, den urigtige omtale af ÅOP og kreditgiverens mulighed for ensidigt at ændre gebyrer og provisioner. P.W. fremsatte således krav om tilbagebetaling af de allerede betalte beløb for kreditomkostninger svarende til 14 428,83 PLN (ca. 3 310 EUR), hvilket krav banken ikke efterkom.

22 Ved stævning af 25. oktober 2023 har P.W. anlagt sag ved Sąd Rejonowy we Włodawie (retten i første instans i Włodawa, Polen), som er den forelæggende ret, med påstand om, for det første at det fastslås, at kreditten tilbagebetales uden renter og omkostninger knyttet hertil inden for de

frister og efter de regler, der er fastsat i aftalen, og for det andet om at banken tilpligtes at betale sagsøgeren 30 051,76 PLN (ca. 6 900 EUR) svarende til de kontraktlige renter, der allerede er betalt, og forsikringspræmien, med tillæg af de lovbestemte morarenter. Til støtte for sin påstand har P.W. bl.a. gjort gældende, at rentesatsen er blevet anvendt på et beløb svarende til kreditomkostningerne, eksklusive renter.

23 Banken har gjort gældende, at ÅOP er beregnet korrekt. I sin kreditansøgning ønskede P.W., at banken medregnede omkostningerne til forsikringen i kreditten, hvilket bevirkede en forøgelse af kredittens størrelse. Banken har ligeledes fremhævet, at oplysningerne om, at rentesatsen ville blive anvendt på det således fastsatte beløb, fremgik af kreditaftalen. Banken har tilføjet, at P.W. ikke betalte provision, og at kreditomkostningerne alene udgør de kontraktlige renter og forsikringspræmien, hvilke omkostninger er nærmere beskrevet i »[o]plysningsskemaet for forbrugerkredit«, som er en integreret del af kreditaftalen.

24 Den forelæggende ret nærer tvivl om, hvorvidt bankens praksis, som består i at opkræve renter af et beløb, der ud over kredittens hovedstol omfatter de renteuafhængige kreditomkostninger – dvs. et beløb, som ikke fuldt ud er blevet udbetalt til låntageren – er forenelig med direktiv 2008/48. Den forelæggende ret har præciseret, at »renteuafhængige kreditomkostninger« som omhandlet i artikel 5, nr. 6a, i lov om forbrugerkredit navnlig omfatter gebyrer, provisioner, afgifter og marginer, hvis de er kendt af kreditgiveren, samt udgifter til ekstra ydelser, herunder forsikringer, hvis det er nødvendigt at afholde disse udgifter for at få kreditten eller for at opnå denne kredit på de tilbudte vilkår.

25 På denne baggrund har Sąd Rejonowy we Włodawie (retten i første instans i Włodawa) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 10, stk. 2, litra f), sammenholdt med artikel [3], litra j), i [direktiv 2008/48], sammenholdt med princippet om EU-rettens effektivitet og formålet med dette direktiv samt i lyset af artikel 3, stk. 1 og 2, sammenholdt med artikel 4, stk. 1, i [direktiv 93/13], fortolkes således, at [disse bestemmelser] er til hinder for en praksis, hvor der i forbrugerkreditaftaler, hvis indhold ikke har været genstand for en individuel forhandling mellem den erhvervsdrivende (kreditor) og forbrugeren (låntager), indgår bestemmelser, der fastsætter renter, ikke kun på det beløb, der udbetales til forbrugeren, men også på de renteuafhængige kreditomkostninger ved lånet (dvs. provisioner eller andre gebyrer, der ikke udgør en del af det beløb, der er udbetalt til forbrugeren, dvs. som ikke er en del af det samlede lånebeløb, men som udgør den samlede sum, der skal betales af forbrugeren for at opfylde den pågældendes forpligtelse i henhold til forbrugerkreditaftalen)?

2) Skal artikel 10, stk. 2, litra f) og litra g), i [direktiv 2008/48], sammenholdt med princippet om EU-rettens effektivitet og formålet med dette direktiv samt i lyset af artikel 5 i [direktiv 93/13], fortolkes således, at [denne bestemmelse] er til hinder for en praksis, hvor der i forbrugerkreditaftaler, hvis indhold ikke har været genstand for en individuel forhandling mellem en erhvervsdrivende (kreditor) og forbrugeren (låntager), indgår bestemmelser, der kun viser [debitorrenten] og den samlede værdi af de kapitaliserede renter i et beløb, som forbrugeren skal betale for at opfylde sin forpligtelse i henhold til aftalen, uden [udtrykkeligt] at informere forbrugeren om, at beregningen af de kapitaliserede renter (udtrykt i beløb) er baseret på et beløb, der ikke svarer til det faktisk udbetalte lånebeløb, og at dette beløb både omfatter det udbetalte lånebeløb og de renteuafhængige kreditomkostninger ved lånet (dvs.

provisioner eller andre gebyrer, der ikke er en del af det beløb, der er udbetalt til forbrugeren, men som indgår i den samlede sum, som forbrugeren skal betale for at opfylde sin forpligtelse i henhold til forbrugerkreditaftalen)?«

26 Ved skrivelse af 20. november 2025 har banken anført, at den anerkender kravet fremsat af sagsøgeren i hovedsagen som omtalt i nærværende doms præmis 22. Som svar på et spørgsmål fra Domstolen har den forelæggende ret ved skrivelse af 18. december 2025 præciseret, at hovedsagen fortsat verserer.

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

27 Banken har anfægtet formaliteten hvad angår de præjudicielle spørgsmål.

28 Ifølge banken er de af den forelæggende ret forelagte spørgsmål indledningsvis hypotetiske, for så vidt som de er støttet på den urigtige forudsætning om, at de af disse spørgsmål omhandlede kontraktvilkår ikke var genstand for forhandling. Det andet spørgsmål er desuden uden relevans, eftersom de af P.W. fremlagte oplysninger om, at omkostningerne til den frivillige forsikring pålægges renter, klart og forståeligt fremgår af såvel kreditaftalen som af oplysningsskemaet.

29 De præjudicielle spørgsmåls hypotetiske karakter følger ligeledes af den omstændighed, at tvisten i hovedsagen ikke vedrører en provision eller andre udgifter, som banken opkræver, men en præmie til en frivillig forsikring, der betales direkte til forsikringsvirksomhedens konto og på ingen måde er en kreditomkostning, som låntageren bærer til fordel for banken. I overensstemmelse med definitionen af »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« i artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48 svarer en sådan præmie til omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen og henhører ifølge denne definition under en særskilt kategori af omkostninger.

30 Endelig har banken gjort gældende, at den forelæggende ret ikke har forsynet Domstolen med de faktiske eller retlige elementer, som er nødvendige for en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål, hvorfor anmodningen ikke opfylder kravene efter artikel 94 i Domstolens procesreglement. Den forelæggende ret har navnlig blot anført parternes synspunkter uden at efterprøve disse og på usammenhængende vis anvendt begrebet »renteuafhængige kreditomkostninger ved lånet«, idet den har anvendt kriteriet om, at disse omkostninger består af alle beløb, som er medregnet i kreditten, uden at de betales direkte til forbrugeren. Den forelæggende ret har således ikke taget hensyn til den omstændighed, at de midler, som bruges til tilbagebetaling af lån, dvs. gældskonsolidering, heller ikke udbetales til forbrugeren, således at den pågældende frit kan råde over disse, selv om der ikke er tvivl om, at disse midler kan skabe renter.

31 For det første skal det i denne henseende bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at der gælder en formodning for, at de spørgsmål om EU-rettens fortolkning, som den nationale retsinstans har forelagt på baggrund af de retlige og faktiske omstændigheder, som den har ansvaret for at fastlægge, og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve, er relevante. Domstolen kan alene afvise at træffe afgørelse vedrørende en anmodning om præjudiciel afgørelse forelagt af en national retsinstans, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de

faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 19.12.2024, Tudmur, C-185/24 og C-189/24, EU:C:2024:1036, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

32 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at der ved den forelæggende ret verserer et søgsmål anlagt af P.W. mod banken bl.a. med påstand om, at det fastslås, at kreditten tilbagebetales uden renter og andre udgifter knyttet hertil, eftersom de kontraktlige renter er blevet opkrævet af et beløb svarende til de renteuafhængige kreditomkostninger. Den forelæggende ret har præciseret, at den nærer tvivl om, hvorvidt bankens praksis, som giver denne mulighed for at opkræve renter af et beløb, der omfatter kredittens hovedstol og de renteuafhængige kreditomkostninger, selv om beløbet svarende til sidstnævnte ikke er udbetalt til låntageren, er forenelig med direktiv 2008/48.

33 Det er i denne sammenhæng, at den forelæggende ret med sine spørgsmål ønsker Domstolens fortolkning af flere bestemmelser i direktiv 2008/48, sammenholdt med effektivitetsprincippet og visse bestemmelser i direktiv 93/13.

34 Disse spørgsmål vedrører således rent faktisk fortolkningen af EU-retlige regler, der er relevante for afgørelsen af tvisten i hovedsagen. Da den forelæggende ret selv fastlægger de retlige og faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen, som den har ansvaret for at fastlægge, tilkommer det ikke Domstolen at efterprøve de forudsætninger, som nævnte spørgsmål er baseret på.

35 For det andet bestemmer procesreglementets artikel 94 for at give Domstolen mulighed for at give den nationale retsinstans et hensigtsmæssigt svar, at en anmodning om præjudiciel afgørelse bl.a. skal indeholde en kortfattet fremstilling af tvistens genstand og de relevante faktiske omstændigheder, således som de er fastslået af den forelæggende ret, eller i det mindste en fremstilling af de faktiske oplysninger, som ligger til grund for spørgsmålene. Denne anmodning skal ligeledes indeholde en fremstilling af grundene til, at den forelæggende ret finder, at der er tvivl om fortolkningen eller gyldigheden af visse EU-retlige bestemmelser, samt af sammenhængen mellem denne bestemmelse og den nationale lovgivning, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen.

36 Det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at selv om den forelæggende ret har anført sine egne konstateringer meget kortfattet til forskel fra de divergerende synspunkter hos parterne i hovedsagen, forholder det sig ikke desto mindre således, at Domstolen, henset til elementerne anført i nærværende doms præmis 32 og 33, råder over de oplysninger, der er nødvendige for at give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål.

37 Det følger heraf, at de præjudicielle spørgsmål kan antages til realitetsbehandling.

Realiteten

38 Det skal indledningsvis bemærkes, at for så vidt som den forelæggende ret har kvalificeret den i hovedsagen omhandlede forsikringspræmie som »renteuafhængige kreditomkostninger«, er dette begreb ikke fastsat i direktiv 2008/48, men i polsk ret, og nærmere bestemt artikel 5, stk. 1, nr. 6a, i lov om forbrugerkredit (jf. i denne retning dom af 26.3.2020, Mikrokasa og Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, præmis 40 og 42).

39 Domstolen henviste til dette begreb i dom af 26. marts 2020, Mikrokasa og Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (C-779/18, EU:C:2020:236), idet den i nævnte doms præmis 40 anførte, at dette begreb er en underkategori til »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« som omhandlet i artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48, der omfatter alle omkostninger, herunder renter.

40 Det skal dernæst bemærkes, at de præjudicielle spørgsmål vedrører de samlede omkostninger i forbindelse med den kredit, som P.W. er indrømmet, og som ud over renter omfatter beløbet 16 785,08 PLN til betaling af en kreditforsikring, der betegnes som frivillig. Den forelæggende ret har udtrykt tvivl om, hvorvidt bankens praksis, som består i at opkræve renter af det beløb, der er udbetalt til P.W. til gennemførelse af denne aftale, med tillæg af de renteuafhængige kreditomkostninger, er forenelig med direktiv 2008/48, og har præciseret, at sidstnævnte omkostninger bl.a. omfatter omkostningerne ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med aftalen, navnlig forsikringer, hvis det er nødvendigt at afholde disse udgifter for at få kreditten eller for at opnå denne kredit på de tilbudte vilkår.

41 Det skal i denne henseende bemærkes, at den i hovedsagen omhandlede kreditforsikrings »frivillige« karakter indebærer, at denne ikke som sådan er nødvendig for at opnå lånet. For så vidt som tegningen af denne kreditforsikring mødes af en nedsættelse af kredittens rentesats, var nævnte kreditforsikring imidlertid nødvendig for at opnå denne kredit på de tilbudte vilkår. På denne baggrund henhører forsikringspræmien, der i henhold til kreditaftalens artikel 6, stk. 1, indgår i de samlede omkostninger i forbindelse med kreditten, således under begrebet »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« som omhandlet i artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48.

42 For så vidt som den forelæggende ret har sidestillet »renteuafhængige kreditomkostninger« med et beløb, som ikke er udbetalt til låntageren, skal det endelig fremhæves, at det forhold, at et givent beløb, som låntageren skal bære i overensstemmelse med kreditaftalen, kvalificeres som »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« som fastsat i denne artikel 3, litra g), ikke afhænger af, om dette beløb eventuelt er genstand for udbetaling til låntagerens bankkonto.

43 Den omstændighed, at de lånte beløb først udbetales til låntagerens bankkonto, inden de anvendes til at betale køb af varer eller tjenesteydelser eller til at afholde visse omkostninger, eller at långiver foretager direkte udbetaling heraf til låntagerens kreditorer, har vilkårlig karakter og kan ikke som sådan påvirke kvalificeringen heraf som kreditomkostninger.

Det første spørgsmål

44 Det fremgår af fast retspraksis, at det som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retsinstanser og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer denne at give den nationale retsinstans et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra denne synsvinkel påhviler det Domstolen efter omstændighederne at omformulere de spørgsmål, der forelægges den. Det tilkommer i denne henseende herved Domstolen af samtlige de oplysninger, der er fremlagt af den nationale retsinstans, navnlig af forelæggelsesafgørelsens præmisser, at udlede de EU-retlige elementer, som det under hensyn til sagens genstand er nødvendigt at fortolke (jf. dom af 29.11.1978, Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, præmis 26, af 28.11.2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, præmis 18, og af 2.12.2025, Russmedia Digital og Inform Media Press, C-492/23, EU:C:2025:935, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).

45 Den forelæggende ret er forelagt en tvist, hvorunder den skal fastslå, om bankens praksis, som består i at opkræve renter af et beløb, der ud over kredittens hovedstol omfatter de renteuafhængige kreditomkostninger – dvs. et beløb, som ikke fuldt ud er blevet udbetalt til låntageren – er forenelig med direktiv 2008/48.

46 Det skal dermed fastslås, at den forelæggende ret med det første spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 3, litra g) og j), i direktiv 2008/48, sammenholdt med dette direktivs artikel 10, stk. 2, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at der i forbrugerkreditaftaler medtages kontraktvilkår, som foreskriver anvendelse af en rentesats ikke alene på det samlede kreditbeløb, men ligeledes på beløb, som vedrører betalingen af omkostninger i forbindelse med denne kredit, og som derfor henhører under de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten.

47 Det skal bemærkes, at i henhold til artikel 1 i direktiv 2008/48 har direktivet til formål at harmonisere visse aspekter af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om aftaler om forbrugerkredit.

48 Det fremgår endvidere af dette direktivs artikel 22, stk. 1, at i det omfang direktivet indeholder harmoniserede bestemmelser, kan medlemsstaterne ikke i national ret bibeholde eller indføre bestemmelser, som fraviger dem, der er fastsat i samme direktiv.

49 Det fremgår således af definitionerne i nævnte direktivs artikel 3, at begrebet »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« hænger sammen med begreberne »samlet kreditbeløb« og »samlet beløb, der skal betales af forbrugeren«, med henblik på beregningen af ÅOP (dom af 16.7.2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, præmis 38).

50 Eftersom direktivets artikel 3 hvad angår disse begreber ikke indeholder nogen henvisning til national ret, skal de hver især anses for et selvstændigt EU-retligt begreb, som skal fortolkes ensartet på hele Unionens område (dom af 16.7.2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).

51 Hvad indledningsvis angår begrebet »samlet kreditbeløb« som omhandlet i direktiv 2008/48 defineres det i direktivets artikel 3, litra 1), som loftet for eller summen af alle beløb, der stilles til disposition i henhold til en kreditaftale.

52 Det følger endvidere af Domstolens praksis, at EU-lovgiver for at sikre en udvidet beskyttelse af forbrugerne i dette direktivs artikel 3, litra g), har fastlagt en vid definition af begrebet »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«, således at det omfatter alle omkostninger, herunder renter, afgifter og enhver anden form for gebyrer, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer (dom af 26.3.2020, Mikrokasa og Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis). Desuden svarer ÅOP i medfør af nævnte direktivs artikel 3, litra i), til de »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« udtrykt i procent pr. år af det samlede kreditbeløb, eventuelt omfattende de omkostninger, der er nævnt i samme direktivs artikel 19, stk. 2.

53 Endelig skal det bemærkes, at eftersom begrebet »samlet beløb, der skal betales af forbrugeren«, er defineret i artikel 3, litra h), i direktiv 2008/48 som »summen af det samlede kreditbeløb og de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«, følger det heraf, at begreberne »samlet kreditbeløb« og »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« gensidigt

udelukker hinanden, og at et »samlet kreditbeløb« dermed ikke kan inkludere beløb, der indgår i de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten (dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, præmis 85, og af 16.7.2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, præmis 42).

54 Direktiv 2008/48 indeholder således en fuldstændig fastlæggelse af fordelingen af de beløb, der er omfattet af forbrugerkreditaftaler (dom af 16.7.2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, præmis 43).

55 Hvad angår »debitorrente«, der i artikel 3, litra j), i direktiv 2008/48 er defineret som »den rentesats [...], der anvendes [...] på de udnyttede kreditmuligheder«, skal det bemærkes, at det samlede kreditbeløb og størrelsen af den udnyttede kreditmulighed omfatter samtlige beløb, der stilles til rådighed for forbrugeren, hvilket udelukker de beløb, som kreditgiver stiller krav om til betaling af omkostninger, der er forbundet med omhandlede kredit, og som ikke rent faktisk udbetales til denne forbruger (dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, præmis 91).

56 I præmis 87 og 88 i dom af 21. april 2016, Radlinger og Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283), efter at Domstolen havde fremhævet, at beregningen af ÅOP afhænger af det samlede kreditbeløb, og at det følger af direktiv 2008/48, at den grundligning, der definerer ÅOP, på årsbasis sætter lighedstegn mellem den samlede nutidsværdi af udnyttede kreditmuligheder på den ene side og den samlede nutidsværdi af tilbagebetalinger og betalinger af omkostninger på den anden side, fastslog den således følgelig, at størrelsen af den udnyttede kreditmulighed som omhandlet i del I i bilag I til dette direktiv svarer til det samlede kreditbeløb som omhandlet i direktivets artikel 3, litra l).

57 Dermed kan ingen af de beløb, der har til formål at opfylde de forpligtelser, der er indgået i henhold til den omhandlede kredit, såsom de administrative omkostninger, renterne, provisionerne og enhver anden type omkostninger, som forbrugeren hæfter for, inkluderes i hverken det samlede kreditbeløb som omhandlet i artikel 3, litra l), og artikel 10, stk. 2, i direktiv 2008/48 eller i størrelsen af en udnyttet kreditmulighed som omhandlet i dette direktivs artikel 3, litra j) (jf. i denne retning dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, præmis 86).

58 Dette gælder også for forsikringsomkostninger, som den forelæggende ret har kvalificeret som renteuafhængige kreditomkostninger, der, som det fremgår af nærværende doms præmis 39 og 41, er en underkategori til »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« som omhandlet i artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48.

59 Det skal bemærkes, at denne løsning, sådan som den kan udledes af dom af 21. april 2016, Radlinger og Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283), af 26. marts 2020, Mikrokasa og Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (C-779/18, EU:C:2020:236), og af 16. juli 2020, Soho Group (C-686/19, EU:C:2020:582), ikke bevirker, at den type omkostninger eller udgifter, som långiver kan pålægge forbrugeren i forbindelse med en kreditaftale, begrænses.

60 Långiveren kan nemlig undlade at anvende en kontraktlig rentesats på beløb svarende til det samlede kreditbeløb og således undgå pengenes gradvise devaluering over tid ved at anvende en proportionalt højere debitorrente, som afspejler omkostningerne ved ikke at modtage rente af

beløb, der svarer til det samlede kreditbeløb. Långiveren kan herved ligeledes gøre kreditten tilgængelig for forbrugere, der ikke har nogen startkapital til at finansiere de udgifter, som pålægges ved indgåelsen af kreditaftalen.

61 Denne løsning er endvidere i overensstemmelse med formålene med direktiv 2008/48.

62 Det skal nemlig bemærkes, at dette direktiv blev vedtaget med det dobbelte formål at sikre, at alle forbrugere i EU nyder samme høje grad af beskyttelse af deres interesser, og at lette indførelsen af et velfungerende indre marked for forbrugerkredit. Det fremgår af 19. betragtning til nævnte direktiv, at det bl.a. tilsigter at sikre, at forbrugerne – før kreditaftalen indgås – modtager fyldestgørende oplysninger om navnlig ÅOP i hele EU, hvilket giver dem mulighed for at sammenligne de tilbudte satser (dom af 16.7.2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).

63 Som det i det væsentlige fremgår af 31. og 43. betragtning til direktiv 2008/48, er oplysninger til forbrugeren om de samlede kreditomkostninger i form af en sats, der fastsættes i overensstemmelse med en særlig matematisk formel, af væsentlig betydning. For det første bidrager denne oplysning nemlig til markedets gennemsigtighed, idet den gør det muligt for forbrugeren at sammenligne kredittilbuddene. For det andet gør den det muligt for forbrugeren at bedømme rækkevidden af sine forpligtelser (dom af 21.4.2016, Radlinger og Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, præmis 90 og den deri nævnte retspraksis).

64 En sådan gennemsigtighed på markedet ville blive skadet, hvis det var muligt at sondre mellem flere rentesatser, navnlig mellem den debitorrente, der anvendes på de udnyttede kreditmuligheder, og andre rentesatser, som i medlemsstaterne anvendes på krediterede beløb, der ikke er omfattet af denne definition af de udnyttede kreditmuligheder.

65 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 3, litra g) og j), i direktiv 2008/48, sammenholdt med dette direktivs artikel 10, stk. 2, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at der i forbrugerkreditaftaler medtages kontraktvilkår, som foreskriver anvendelse af en rentesats ikke alene på det samlede kreditbeløb, men ligeledes på beløb, som vedrører betalingen af omkostninger i forbindelse med denne kredit, og som derfor henhører under de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten.

Det andet spørgsmål

66 Eftersom forsikringsudgifter som en bestanddel af de »samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten« som omhandlet i artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48 ikke kan medtages i størrelsen af en udnyttet kreditmulighed som omhandlet i dette direktivs artikel 3, litra j), er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Sagsomkostninger

67 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 3, litra g) og j), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2021/2167 af 24. november 2021, sammenholdt med dette direktivs artikel 10, stk. 2,

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse er til hinder for, at der i forbrugerkreditaftaler medtages kontraktvilkår, som foreskriver anvendelse af en rentesats ikke alene på det samlede kreditbeløb, men ligeledes på beløb, som vedrører betalingen af omkostninger i forbindelse med denne kredit, og som derfor henhører under de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten.

Underskrifter

[i] Der er foretaget en sproglig rettelse i præmis 60 efter dommens offentliggørelse.